

- historisch overzicht -

Kees Slijkerman

(Gepubliceerd in 1992. Veel aanvullende informatie staat op website StuCom onder 0133)

VOORSTADIUM

Er zijn heel wat kleine beginpunten aan te wijzen voor de katholieke Charismatische Vernieuwing in Nederland. Je kunt immers spreken van deze vernieuwing zodra rooms-katholieken met elkaar de doop in de Geest gaan ervaren en bij hen de gaven van de Geest gaan functioneren. In de zestiger jaren waren er verschillende katholieken die kennis maakten met de pinkstervernieuwing in andere kerken. Daaruit ontstonden ook bijbelstudie- en gebedsgroepen, o.a. een groep van vijf personen waarvan er vier priester waren. Gedurende een aantal jaren verscheen er een contactblaadje 'Het Huis'. En in 1964 werd de eerste rooms-katholiek, drs. J.H.Horsthuis pr., redactielid van het oecumenische charismatische tijdschrift Vuur. In de reformatorische kerken was de charismatische vernieuwing namenlijk al in de vijftiger jaren begonnen.

Het moet voor deze katholieken in de zestiger jaren niet gemakkelijk zijn geweest om met die ervaringen iets te doen in eigen Kerk. Maar daar kwam verandering in. Het Tweede Vaticaans Concilie (1962-1965) had ondubbelzinnig positief gesproken over het functioneren van de charismatische gaven van de Geest, de bekering, het biddend lezen van de bijbel, de persoonlijke relatie met Christus, de oecumene en over evangelisatie. En prof. dr. Han Fortmann schreef in 1961 al een pleidooi voor "een cultuur, waarin religieuze charismata, in welke moderne verschijningsvorm dan ook, kunnen bloeien".

Onder de mensen die nu nog betrokken zijn bij de katholieke Charismatische Vernieuwing in Nederland zijn er verschillenden die reeds in de zestiger jaren in hun eigen geestelijk leven een doorbraak van de Geest hebben ervaren. Zo kon de katholieke charismatische gebedsgroep in Neede reeds in 1991 haar 25-jarig bestaan vieren. In die 25 jaar is er heel veel veranderd.

DE EERSTE BLOEI JAREN

In het najaar van 1971 was er in Nijmegen een driedaagse charismatische oecumenische conferentie. Een van de drie sprekers was katholiek: pater dr. Killian McDonnel OSB, die betrokken was bij de katholieke Charismatische Vernieuwing in Amerika. Onder de honderden deelnemers was een beperkt aantal katholieken, zoals de bekende abt Jeroen Witkam uit Zundert die daar een doop in de Geest ervaring ontving, en pater André, Beijersbergen SM die zich daar abonneerde op 'New Covenant' het tijdschrift van de katholieke Charismatische Vernieuwing in Amerika.

Pater Beijersbergen was docent wijsbegeerte en had de zorg voor de derde orde van de Maristen, die een tijdschrift uitgaven dat sinds 1967 de naam 'Bouwen aan de Nieuwe Aarde' droeg. Hij bezocht de lezers en deed overal gespreksgroepen ontstaan. Door een gebedsgroep van Frans Horsthuis, toentertijd pastoor van Neede, had hij al de waarde van het spontane persoonlijke gebed leren kennen wat hij probeerde door te geven in de groepen.

In de zomer van 1972 zou pater Beijersbergen vijf retraites geven in Putte. Op reis daarheen las hij in New Covenant over het ontstaan van de katholieke Charismatische Vernieuwing bij een groep studenten en professoren in Pittsburgh in februari 1967. Dat maakte diepe indruk op hem en hij vroeg aan de 20 zusters die op retraite waren gekomen: "Wij hebben zeven dagen ter beschikking, die jongelui hadden er maar drie; zou het niet mogelijk zijn dat de Geest op een intensere manier ook over ons komt?". Zo gebeurde. Deze ervaringen bracht hij over op de ± negen groepjes in het land waar hij leiding aan gaf.

Op aandrang van Walter Smet SJ uit België ging hij in ± 1972 mee naar Rome naar een internationale conferentie van 120 charismatische leiders, onder wie kardinaal

Suenens. Daar zag hij met eigen ogen hoe het er aan toeging.

Een belangrijke impuls voor de katholieke charismatische vernieuwing was dat nogal wat Nederlanders in het buitenland erbij betrokken raakten en met hun ervaringen weer naar Nederland kwamen. Twee van hen waren Ed en Karin Arons die in juli 1973 terugkwamen uit Nieuw-Zeeland waar ze vijf jaar hadden gewoond en waar ze de Vernieuwing hadden leren kennen. In oktober 1973 vormden ze een gebedsgroep te Eindhoven waaraan ook werd deelgenomen door Anton en Nellie Ruiter die later nog aan de wieg zouden staan van de Croygemeenschap en de Willibrordusgemeenschap.

De interkerkelijke Charismatische Werkgemeenschap Nederland (CWN), die was opgericht in augustus 1972, organiseerde op 3 januari 1974 in Breda een kennismakingssamenkomst voor Rooms- en Oud-Katholieken. Katholieken uit Nederland en Vlaanderen die her en der reeds de charismatische vernieuwing hadden leren kennen, kwamen zo in contact met elkaar, waardoor er een zeker georganiseerd verband begon te ontstaan. Diverse gebedsgroepen schoten als paddestoelen uit de grond. Eind 1974 waren er al 40 waarvan er overigens een flink aantal een 'charismatische voortzetting' was van reeds bestaande gespreksgroepen. In de loop van de jaren zou het aantal katholieke charismatische gebedsgroepen uitgroeien tot ± 160.

In Eindhoven ontstond een leefgemeenschap in het pand Laagstraat 372, dat tevens als landelijk dienstencentrum werd ingericht. Het tijdschrift Bouwen aan de Nieuwe Aarde werd het contactorgaan van de katholieke Charismatische Vernieuwing en Ed Arons volgde André Beijersbergen op als hoofdredacteur.

Pater Beijersbergen verzorgde door het hele land de vorming tot Leven in de Geest waardoor overal nieuwe gebedsgroepen ontstonden. Tot heden is hij daarmee doorgedaan, terwijl nu in alle bisdommen ook teams zijn die deze vorming regelmatig geven.

In de loop van de jaren gaf hij meer dan 50 charismatische retraites. Ook andere priesters en leken gingen regelmatig een charismatische retraite verzorgen.

STRUCTURERING

In 1976 kwam de katholieke Charismatische Vernieuwing in Nederland organisatorisch wat beter op poten te staan. Er werd op 14 april 1976 een stichting opgericht die de reeds bekende naam 'Bouwen aan de Nieuwe Aarde' kreeg. In september verscheen de eerste Kontaktbrief en in dat najaar kwam ook voor het eerst een Landelijke Pastorale Kerngroep (LPK) bijeen.

In die eerste Kontaktbrief werd ook het Landelijk Charismatisch Overleg (LCO) aangekondigd dat sinds die tijd tweemaal per jaar bijeen komt. In het LCO leggen het dienstencentrum, het stichtingsbestuur en de LPK verantwoording af aan de regionale afgevaardigden. In een latere fase kwamen er ook gemeenschappen en werkgroepen met enkele vertegenwoordigers in het LCO en werd vastgelegd dat het LCO voortaan de leden van de LPK en van het bestuur moest kiezen. De LPK is het centrale beleidsorgaan, het bestuur beheert de financiën. In april 1985 werd deze landelijke structuur vastgelegd in een huishoudelijk reglement en in oktober 1988 werd een en ander bevestigd in de bisschoppelijke brief.

Die eerste Kontaktbrief maakte ook melding van vormingsweekends voor verantwoordelijken van de gebedsgroepen. Ook die zijn sindsdien doorgedaan en vinden nog altijd tweemaal per jaar plaats met nu zo'n 180 deelnemers per keer.

VAN BINNEN NAAR BUITEN

Binnen de Vernieuwing werd een ontwikkeling zichtbaar van binnen naar buiten. Het begon met het eerste enthousiasme over de persoonlijke relatie met de Heer en het ervaren van de Geest. Van daar uit werden gebedsgemeenschappen gevormd rond de levende Heer. En gaandeweg kwam voor steeds meer mensen in het vizier dat ze vanuit hun doopsel, vormsel en pinksterervaring ook een taak, een zending hebben in de Kerk en in de wereld.

GEMEENSCHAPPEN

Op verschillende plaatsen ontstonden verbondsgemeenschappen, waarvan de leden een vastere band met elkaar aangaan. De in 1972 gestarte Franciscusgemeenschap in Den Haag o.l.v. pater Auspicius van Corstanje, raakte in 1974 betrokken bij de charismatische vernieuwing. Rond het dienstencentrum in Eindhoven ontstond in 1975 een

leefgemeenschap die o.l.v. Maria Vinkenburg een duidelijke structuur zou krijgen. Zij was tot 1990 tevens leidster van het dienstencentrum en secretaris van de LPK.

Vanuit een gebedsgroep ontstond in 1977 de Croy-gemeenschap in Aarle-Rixtel.

In 1979 werden in Den Haag en Haarlem gemeenschappen gevormd in een parochie.

In 1980 begon de Maranatha-gemeenschap in Breda.

In 1983 werd de gemeenschap Emmanuel-Nederland opgericht. Zij ontleende haar naam en spiritualiteit aan de Emmanuel-gemeenschap die in 1973 in Parijs was ontstaan, en werd daarvan later de Nederlandse tak. In Nederland zou ze uitgroeien tot een paar honderd leden met huiskringen in vijf van de zeven bisdommen.

Ook was er jaren lang de gemeenschap Klein Sion in Utrecht die zich in 1984 aansloot bij een andere beweging, nl. de Foyers de Charité.

HART VAN DE KERK

Begin jaren tachtig werd de behoefte uitgesproken om als beweging duidelijker een plaats te hebben in eigen Kerk. Internationaal was er de stimulans om 'te gaan naar het hart van de Kerk'. Vanuit de bisschoppenconferentie werden in 1981 bisschop A. Simonis van Rotterdam en mw Marga Klompé benoemd als kontaktpersonen met de Landelijke Pastorale Kerngroep. De bisschop werd in die functie in 1985 opgevolgd door bisschop R.Ph.Bär en mw M. Klompé, door mw dr.M.W.H. Steemers-van Winkoop.

Een markant punt in de oecumenische kontakten was 1982. In het voorjaar was er een grote indrukwekkende oecumenische Europese bijeenkomst in Straatsburg, waar honderden Nederlanders aan deelnamen. Niet zozeer de grootste gemene deler stond daar voorop maar de eigen unieke inbreng van de verschillende Kerken kwam naar voren. Daarmee moest ieder zich ook meer gaan verdiepen in zijn eigen kerkelijke traditie. Het werd een jaar waarin diepgaand gesproken werd over mogelijkheden en beperkingen van interkerkelijke projecten. In september schreef de Landelijke Pastorale Kerngroep een brief aan alle gebedsgroepen. Daarin werd de

katholieke identiteit bevestigd. Nadrukkelijk werd gesteld dat "wij niet alleen mensen willen brengen tot een meer bewuste persoonlijke geloofsbeleving, maar", dat "ook KERK-VERNIEUWING ons doel is".

Mede onder invloed van de Franse charismatische vernieuwing kwam er in veel groepen en bijeenkomsten meer aandacht voor de sacramenten en voor Maria. Vanaf 1982 gingen grote groepen jaarlijks in de zomer naar de sessies van de Emmanuel-gemeenschap in Paray-le-Monial te Frankrijk, en vanaf 1985 verzorgt deze gemeenschap bovendien jaarlijks een grote conventie in dezelfde geest in Nederland.

WERKGEMEENSCHAPPEN

Binnen de katholieke Charismatische Vernieuwing begon in 1979 een team onder de naam Talitakumi regelmatig weekenden te verzorgen voor genezing en bevrijding. In de loop der jaren groeide dit uit tot een hechte gemeenschap van gebed en dienstbaarheid, waar zeer velen inmiddels door gezegend zijn.

In de tachtiger jaren namen verschillende mensen het initiatief om zich toe te leggen op een bepaald werk.

- In 1982 werd de familiestichting Getuigenis van Gods Liefde (GGL) opgericht die van buiten en van binnen de Vernieuwing verschillende mensen in dienst nam, o.a. Ed Arons, om zich in samenwerking met de gemeenschap Emmanuel-Nederland (in 1983 door GGL-medewerkers opgericht) in te zetten voor evangelisatie en vorming.

- In Den Haag werd in 1988 door Anton en Nellie Ruiter de stichting Willibrordushuis opgericht om het Willibrordushuis aan de Oude Molstraat te kunnen kopen. Het is een bloeiend centrum van evangelisatie en gebed geworden, waar tal van kerkelijke groeperingen gebruik van maken.

- Geïnspireerd door de katholieke charismatische school voor evangelisatie in het Duitse Maihingen werd in 1989 een nieuw evangelisatiecentrum geopend in Maastricht aan de Kommel. Daarin woont en werkt de Gemeenschap van de Gekruisigde en Verrezen Liefde.

- Zo zijn er meer werkgemeenschappen die uit de charismatische vernieuwing zijn voortgekomen en er op steunen.

INTEGRATIE IN DE KERK

Vanaf de tachtiger jaren ging de katholieke Charismatische Vernieuwing zich langzaam meer bewegen binnen de feitelijke Kerkstructuur. In ieder bisdom werd een diocesane groep gevormd voor onderling contact en voor het contact met de eigen bisschop. En elke bisschop stelde een verantwoordelijke aan voor de charismatische vernieuwing in zijn bisdom. Op 1 oktober 1988 publiceerde de Nederlandse Bisschoppenconferentie haar "Bisschoppelijke verklaring over de rooms-katholieke Charismatische Vernieuwing in Nederland", waarin ze de belangrijkste kenmerken beschrijven en de geloofsgemeenschap aanmoedigen er, samen met hen, kennis van te nemen. Hoogtepunt in het jaarprogramma is al 15 jaar lang de Nationale Open Dag die rond Pinksteren gehouden wordt met sprekers als Kardinaal Suenens, pater E. Tardif, pater D. Betancourt, Kardinaal Danneels en prof. dr. E. Henau. Laatstgenoemde sprak in 1991 en riep in een gloedvol betoog de parochiepastores op hun koudwatervrees voor de charismatische

vernieuwing te overwinnen. In toenemende mate gaat de aandacht naar het charismatische vernieuwingsproces in parochies, omdat alleen langs die weg alle gelovigen kunnen gaan delen in de genadegaven van het persoonlijk Pinksteren.

TENSLOTTE

De Landelijke Pastorale Kerngroep voor de katholieke Charismatische Vernieuwing in Nederland staat sinds 1 januari 1990 onder leiding van Tiny Pouwels-van de Pas. En het landelijke dienstencentrum, thans o.l.v. Gerard Klarenbeek, is op 1 mei 1992 verhuisd van de Laagstraat in Eindhoven naar PrinsKarelstraat 100, 5701 VM Helmond.

Terugkijkend op de vernieuwing in de afgelopen 25 jaar is er wel enorm veel veranderd. Pater Beijersbergen zei hierover op 9 juni 1992 in een KRO-radio-uitzending: "Het is groter geworden, het wezenlijke is meer naar voren gekomen. Waar men aarzelend tegenover stond, de charismata, komen voller naar voren. Men is niet meer bang daarvoor. In het begin was het nog erg schuchter. Die dingen hebben zich ontwikkeld."

Dit artikel werd in de zomer van 1992 gepubliceerd in het boekwerk "25 JAAR katholieke charismatische VERNIEUWING", uitgegeven door de stichting Bouwen aan de Nieuwe Aarde.

Veel meer historie leest u in de artikelen MENSEN VAN HET EERSTE UUR op www.stucom.nl in de rubriek *charismatische vernieuwing*.

Over de historie van 1992 tot 2005 staan veel gegevens in document 0133 op website StuCom.

Voor het actuele nieuws over de Katholieke Charismatische Vernieuwing kunt u kijken op www.kcv-net.nl of een (proef)abonnement nemen op het tijdschrift Bouwen aan de Nieuwe Aarde (besteladres info@kcv-net.nl)

Dit artikel staat als document 0014 op www.stucom.nl